

12 HEST I NÆRING

Sjekkliste med veiledning

Innledning

KSL-sjekkliste 12 Hest i næring er et kvalitetssystem som er utviklet av hestenæringen i samarbeid med Matmerk. Målet er å ivareta en god hestevelferd og et trygt og godt miljø for ansatte og kunder.

Hestebransjen har laget en godkjenningsordning som kalles for *Bransjestandard Hest*. I denne godkjenningsordningen brukes KSL-sjekkliste 12 Hest i næring sammen med KSL-sjekkliste 1 Generelle krav til gården og KSL-sjekkliste 2 Helse, miljø og sikkerhet (HMS).

Kravene i bransjestandarden bygger på offentlige lover og forskrifter, pluss noen egendefinerte bransjekrav i tillegg. Systemet vil være et nyttig hjelpemiddel for et aktivt og målrettet HMS- og kvalitetsarbeid.

Matmerk har ansvaret for drift av systemet og revisjon av bedriftene. Norsk Hestesenter har ansvaret for søknadsprosessen og godkjenning av bedriftene. Bedrifter som er godkjent har rett til å bruke logoen *Godkjent hestevirksomhet*.

Fordeler med ordningen

Det er lett å finne gode grunner til å være med i godkjenningsordningen:

- det blir enklere å holde seg oppdatert om lover og regler
- papirarbeidet forenkles
- du har tilgang på skilt, maler, logoer, kontrakter, avtaler mm
- du får dokumentasjon på at du har gjennomført et lovpålagt HMS-kurs
- bransjestandarden dekker offentlige kvalitetskrav
- det er god markedsføring
- det gir kundene en oversikt over godkjente bedrifter
- det kan gi billigere forsikring
- du vil bygge et nettverk sammen med andre bedrifter
- du vil motta nyhetsbrev
- du kan få rådgivning

Erfaring viser at bedrifter som jobber aktivt med HMS får de beste medarbeiderne. Feil og mangler som ikke blir utbedret eller registrert kan påføre bedrifter store kostnader. Kundene dine merker om du ikke jobber systematisk med HMS-arbeidet. Godt HMS-arbeid er en langsiktig investering.

REGISTRERING OG GODKJENNING

For å bli med i ordningen må du først gjennomføre kurset *Bransjestandard hest – HMS* (samlingsbasert nettkurs). Norsk Hestesenter registrerer aktuelle søkere hos Matmerk. Når registreringen er i orden vil du få et eget brukernavn og passord til KSL-systemet. Du må logge deg inn på Matmerk sin nettside og gjennomføre en egenrevisjon. Matmerk velger ut en KSL-revisor til å gjennomføre en KSL-revisjon (eksternrevisjon). Revisjonsrapporten sendes til deg og til Norsk Hestesenter.

Norsk Hestesenter vurderer om du tilfredsstiller godkjenningskravene. Godkjente bedrifter har rett til å bruke logoen *Godkjent hestevirksomhet*. Ta kontakt med Norsk Hestesenter for detaljert info.

KLAGERETT

Hvis en ikke blir godkjent som *Godkjent hestevirksomhet* på grunn av at tilbudet ikke er innenfor definisjonen eller på grunn av avvik funnet ved revisjon av tilbudet, og er uenig i denne avgjørelsen, kan den klages inn til Norsk Hestesenter som tar endelig beslutning.

REVISJON OG GJENNOMGANG

Egenrevisjonen skal gjennomføres en gang i året. For å gjennomføre egenrevisjonen må du logge deg inn på din egen side i KSL-systemet. Der vil du finne sjekkpunkter i form av spørsmål som er aktuelle for din virksomhet. Disse spørsmålene skal besvares. I de tilfellene du ikke kan svare ja blir du registrert med et avvik. Du må selv sette en dato for når du skal rette opp avvikene. Dersom du ikke retter opp feilene (lukker avvik) innen tidsfristen, risikerer du å miste godkjenningen og retten til å bruke logoen *Godkjent hestevirksomhet*.

De som ønsker godkjenning vil få gjennomført eksternrevisjon hvert 4. år. Dersom KSL-revisorene oppdager avvik vil du få en frist til å rette opp dette.

FORHOLDET TIL KSL-STANDARDEN

KSL-sjekkliste *12 Hest i næring* er en integrert del av Kvalitetssystem i landbruket (KSL). *Bransjestandard Hest* er en godkjenningsordning som administreres av Norsk Hestesenter.

I denne godkjenningsordningen inngår følgende KSL-sjekklistene:

- 1 *Generelle krav til gården*
- 2 *Helse, miljø og sikkerhet (HMS)*
- 12 *Hest i næring*

Sjekklistene 1 *Generelle krav til gården* og 2 *Helse, miljø og sikkerhet (HMS)* er generelle sjekklistene som gjelder for hele landbruket. Det kan derfor være spørsmål i disse sjekklistene som ikke er aktuelle for din bedrift. I de tilfellene krysser du av for «ikke aktuelt» og går videre i sjekklista.

KSL-sjekkliste 12 *Hest i næring* inneholder spørsmål og veiledning som gjelder spesielt for hestenæringen. Også her kan det være spørsmål som ikke er aktuelle for din bedrift.

For gårdsbruk med hestevirksomhet kommer KSL-sjekkliste 12 *Hest i næring* som et tillegg til andre sjekklistene dersom bonden ønsker å være med i godkjenningsordningen.

Bedrifter som ikke er tilknyttet gårdsbruk kan også være med i ordningen. Disse vil få KSL-sjekklistene 1 *Generelle krav til gården* og 2 *Helse, miljø og sikkerhet (HMS)* i tillegg til KSL-sjekkliste 12 *Hest i næring*.

BRANSJESTANDARD HEST

HMS er et praktisk fag. Viktige stikkord er: gode sikre arbeidsvaner, klare ansvarsforhold, godt samarbeid, orden og ryddighet, høy kompetanse og gode refleksjoner rundt temaer som kundebehandling, sikkerhet, og hestevelferd.

Bransjestandard Hest er et hjelpemiddel til å jobbe aktivt med kvalitet og HMS. Dokumentasjon er viktig i forhold til aktsomhetsbegrepet dersom ulykken inntreffer. Standarden må ses på som et hjelpemiddel til å huske viktige elementer i tilbudet og organiseringen av det. Den gir ikke en fullstendig og uttømmende oversikt over hva man må tenke på i egen virksomhet.

Det stilles krav om faglig og etisk høy standard hos de som er godkjent. Alle som bruker bransjestandarden bør være kjent med innholdet i offentlige lover, forskrifter, regler og bestemmelser som gjelder for området arbeidsmiljø, hestehold og bruk av hest. I tillegg bør de som er godkjent kjenne til hestesportens felles verdigrunnlag og prinsippene for god yrkesetikk. God yrkesetikk handler om å reflektere over hva som er rett eller galt i forhold til: hest, kunder, kollegaer, næringen, sporten og egen samvittighet. Dette er viktige temaer ved det obligatoriske oppstartkurset.

Her er en oversikt over hestebransjens verdigrunnlag:

Vi skal stille godt med hesten og basere alt hestehold på riktig kompetanse

Hestevelferd må være avgjørende for alle som driver med hest. Hesten er sårbar for dårlig stell, skader og sykdommer. Det er vårt ansvar å ivareta hesten og dens velferd. Våre aktiviteter må ikke påføre hesten lidelse. Vi skal basere hesteholdet på kunnskap og fagkompetanse.

Vi skal gi positive og sunne fritids- og friluftsopplevelser

Hesten gjør tilværelsen meningsfull for mange. Den har økende betydning for manges fritid. Vi skal være opptatt av å gi positive og sunne opplevelser til alle. Vi skal være vennlige og inkluderende, og skal ikke belaste naturen unødig.

Vi skal stå for sterk og rettfærdig konkurranse

Hesten er konkurransedyr, og hesteinteresserte driver mange og ulike former for sport og konkurranse. Vi skal stå for sterk konkurranse og skal utvikle topp utøvere. Rettfærdighet skal alltid stå sentralt. Utøvere som driver med hest, skal ikke jukse, og de skal holde seg unna doping og andre uetiske virkemidler.

Vi skal være dynamiske og ryddige næringsutøvere

Hestenæringen er en vekstkraftig næring for både store og små aktører. Når vi driver næringsvirksomhet, skal vi gjøre dette innenfor ryddige rammer der vi skal følge de lover og regler som gjelder for næringsvirksomhet.

Vi skal bygge opp under et sterkt fellesskap

Det norske hestemiljøet er mangfoldig, og aktørene kan noen ganger ha ulike oppfatninger i enkeltsaker. Det skal være høyt under taket i heste-Norge. Vi skal ha en åpen og fordomsfri debatt om ulike spørsmål, men skal ha som hovedregel at vi alltid søker løsninger som også kan gjøre andre gode. Vår kultur skal være åpen og inkluderende, og vi skal slippe inn interessenter som vil vite noe om oss. Når det norske hestefellesskapet fatter en beslutning, skal vi stå samlet utad.

Vi skal bidra til samfunnet som helhet og ivareta hestens rolle i norsk kulturarv

Hest er en betydelig helsefaktor. Samtidig er hesteaktiviteter en viktig bidragsyter til å opprettholde levedyktige nærmiljøer i lokalsamfunn. Vi er bærere av en tusenårig tradisjon og har et særskilt ansvar for å ivareta norsk kulturarv på hesteområdet. Vi skal videreutvikle norske verdier knyttet til hest og skal særlig ivareta de fire særnorske hesterasene. Hestefolk skal være positive bidragsytere til samfunnet rundt seg.

MÅL FOR HMS-ARBEIDET

Det er et krav i *forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)* § 5 at alle bedrifter skal ha et eget mål for HMS-arbeidet. Dette må kunne dokumenteres skriftlig. Deltagere i bransjestandarden har felles mål som er beskrevet her, men det er mulig å lage egne mål hvis du ønsker det. Da må du huske på å ta med HMS-mål som også dekker krav til brann og el-anlegg.

Her er et eksempel på et mål du kan bruke hvis du ønsker det:

Det skal ikke skje skader eller ulykker på min stall. Bedriften skal opptre i tråd med Hestebransjens verdigrunnlag og følge lover og forskrifter. Det skal ikke oppstå brann. Alle skal være kjent med rutiner og beredskapsplaner, og brannforebygging skal være en del av det daglige arbeidet. Det elektriske anlegget skal driftes og vedlikeholdes slik at feil unngås. Feil skal utbedres slik at driftsstans og ulykker unngås.

GODKJENNING

KSL-sjekklistene 1 *Generelle krav til gården*, 2 *Helse, miljø og sikkerhet (HMS)* og 12 *Hest i næring* er grunnlaget for Norsk Hestesenter sin godkjenningsordning for ulike hestevirksomheter i hele landet.

12.1 Hestehold og stalldrift

Sjekklistepunkter hvor det kreves skriftlig dokumentasjon er markert med oransje bakgrunnsfarge.

12.1.1

Har du meldt fra til eller har du nødvendig tillatelse fra Mattilsynet for å drive med hestehold?

Registreringsskjema for registreringspliktig hestehold og søknad om tillatelse etter § 28 i *forskrift om velferd for hest* er lagt ut på Mattilsynets hjemmesider (mattilsynet.no).

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* (§ 26 og § 28).

§ 26. Melding om hestehold og bygninger til oppstalling av hest

Enhver som vil holde flere enn 10 hester, skal på forhånd gi Mattilsynet melding om dette. Meldeplikten gjelder ikke etablering av hestehold som må ha tillatelse etter § 28.

§ 28. Tillatelse

Den som skal drive hestesenter, omsetning av flere enn 6 hester i året, treningsstall eller hestepensjonat, skal søke Mattilsynet om tillatelse. Tillatelsen skal henges opp på et lett synlig sted i stallen.

Mer info finnes på mattilsynet.no. Her finner du også en god veiledning for utfylling av skjemaet.

12.1.2

Er transportmidlene virksomheten eier eller bruker godkjent for dyretransport?

Hengere og dyretransporter skal godkjennes hvert 3 år av Biltilsynet (i tillegg til den årlige kontrollen på lastebiler og annet hvert år for personbiler). Transportmiddel som brukes til lange reiser skal være godkjent av Mattilsynet.

12.1.

Har sjåfører som transporterer hest i næring for virksomheten kompetansebevis for transport av hest?

Om virksomheten driver transport av hest i næringsøyemed og ved transport mot betaling eller kjøring av egne hester til oppdrag så skal sjåførene ha kurs og kompetansebevis for transport av hest. Virksomheten skal være godkjent i Mattilsynet som dyretransportør. Transport av egne hester til travløp eller stevner krever ikke dette. Se forskrift om transport av levende dyr.

12.1.4

Finnes det et oppslag på stedet som inneholder presentasjon av virksomheten?

God informasjon til besøkende og kunder er en viktig del av bransjestandarden. En informasjonsplakat må plasseres på steder hvor den er lett synlig. Den skal være skrevet spesielt for brukerne.

En presentasjon bør minimum inneholde følgende:

- kontaktinfo
- kort historikk
- betingelser for brukere
- forsikringer som bedriften har
- hvilke forsikringer kunden bør tegne selv

Godkjente bedrifter har tilgang til maler med bransjestandardens logo. De ferdige malene gjør det lettere for deg å tilfredsstille bransjens krav. Det er ingen ting i veien for at du kan lage dine egne maler.

12.1.5

Er det god orden og ryddighet på inne- og uteområder?

Bedrifter som er med i bransjestandarden ønsker å vise seg frem på best mulig måte. Rot og uorden kan skade omdømme til bedriften. I tillegg kan det være en sikkerhetsrisiko. Dette et viktig punkt som blir vektlagt ved KSL-revisjon. Dette punktet faller naturlig inn under det systematiske HMS-arbeidet du gjør på stallen.

12.1.6

Har stallen en god plan for parkering av kjøretøy og sykler for både besøkende og ansatte?

Parkering for ansatte og besøkende skal være på steder som er oppmerket, og så langt det er praktisk gjennomførbart være adskilt fra steder hvor det er hesteaktivitet. Det bør være egne steder for parkering av sykler.

12.1.7

Er brøyting og strøing godt nok ivaretatt?

Dette punktet har betydning for sikkerhet og trivsel for besøkende og ansatte på stallen.

12.1.8

Har stallen egne rideveier/kjøreveier til og fra treningsområder?

Hesteaktiviteter bør så langt det lar seg gjøres holdes adskilt fra øvrig trafikk.

12.1.9

Er underlaget i luftegårder og steder hvor hestene trenes og mosjoneres tilfredsstillende?

I forskrift om velferd for hest står det i § 16:

Luftegårder, beiter, gjerder og porter, skrittemaskiner, ridebaner, ridehaller, treningsbaner og lignende skal være egnet til formålet og skal etterses og vedlikeholdes på en slik måte at hestene ikke kan påføres skader og lidelser.

12.1.10

Er det laget en plan for vedlikehold av inne- og uteområder?

Langsiktig planlegging av drift og vedlikehold gir bygget eller anlegget lengre levetid og forutsigbare vedlikeholdskostnader. Sikkerhet og dyrevelferd må være i fokus.

12.1.11

Er estetiske og miljømessige forhold ivaretatt ved lagring av gjødsel?

Oppbevaring og lagring av gjødsel er regulert av forskrifter. En gjødselhaug kan ikke være permanent. Da regnes det som deponi og det må søkes om spesiell tillatelse fra kommunen.

Forskrift om velferd for hest § 20, Renhold og strø

Utgjødsling og lagring av gjødsel skal foregå på en hygienisk og helsemessig forsvarlig måte.

Forskrift om gjødselvarer mv. av organiska opphav § 19, Krav til ulike lagertyper

Gjødselvarer med mer enn 25% tørrstoff, og som omdannes under lagringsperioden, kan lagres direkte på bakken. Slike hauger skal skjermes mot overflatevann. Kommunen kan stille krav om skjerming mot nedbør.

Utendørs drift på talle/utegårder må innrettes slik at gjødsel kan fjernes på en enkel måte fra fôringsplasser, hvileplasser og eventuelle trafikkarealer mellom disse. Væskeoverskudd skal samles opp og lagres dersom det kan medføre fare for forurensning.

Den estetiske siden reguleres av *Bransjestandard hest*. Bransjen ønsker at den estetiske siden er ivaretatt når det gjelder lagring av gjødsel.

12.1.12

Er stallen/anlegget utformet og innredet slik at hestene ikke kommer i fare for å påføres, eller påføre seg selv skade?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest*.

§ 7. Bygning, rom m.m.

Stallen/anlegget skal være utformet og innredet slik at hestene ikke kommer i fare for å påføres eller påfører seg selv skade. Det skal benyttes solide materialer.

§ 16. Luftegårder, beiter, treningsbaner og uteareal

Luftegårder, beiter, gjerder og porter, skrittemaskiner, ridebaner, ridehaller, treningsbaner og lignende skal være egnet til formålet og skal etterses og vedlikeholdes på en slik måte at hestene ikke kan påføres skader og lidelser.

Gjerder skal kontrolleres daglig. Det stilles spesielle krav til kontroll av strømgjerder vinterstid.

12.1.13

Er det gode rutiner for kontroll og bruk av hesten?

På større staller med flere ansatte bør daglig mosjon/trening skrives opp for hver hest pluss eventuelle anmerkninger. Dette kan gjøres på en tavle i stallen eller en egen bok.

12.1.14

Lages det individuelle fôrplaner til hestene?

Stallen må ha gode rutiner for å sikre individuell fôring og at den er tilpasset hesten.

12.1.15

Er det gode rutiner for individuell oppfølging av hestene?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest*, § 17 Tilsyn og stell:

Alle hester skal ha nødvendig tilsyn. Alle oppstallede hester, hester på utegang og på innmarksbeite skal ha tilsyn minst én gang daglig. Hester på utmarksbeite i sommerhalvåret skal ha tilsyn etter behov og minst én gang pr. uke. Hester som er nyfødte, syke, skadde eller opptrer unormalt, skal ha tilsyn flere ganger daglig. Kravet om hyppigere tilsyn gjelder også for høyt drektige hopper, og særskilt i tiden omkring fødsel. Hestene skal gis nødvendig stell og holdes rene. Hestene skal ha hovpleie etter behov.

Alle hester skal ha pass og helsekort. Pass og helsekort skal oppbevares på egnet sted. All legemiddelbruk skal føres på helsekortet. Mistanke om smittsom sykdom skal meldes til veterinær eller Mattilsynet. Bruk av legemidler skal skje etter veterinærens anvisning. Behandlende veterinær skal opplyses om hesten skal konkurrere, slaktes, mm.

Det skal finnes et mappesystem i bedriften med opplysninger om alle hestene som disponeres. Det skal føres individuelle lister over hestene som viser når hestene har fått markkur, munnhuleinspeksjon og vaksinerings. Andre opplysninger om hesten som det er naturlig å skrive ned skal stå her. I større staller kreves gode systemer og rutiner for å ivareta behovet for individuell oppfølging av hestene. Særlig hester som er syke eller skadde eller er under behandling krever spesiell påpasselighet. Noen løser dette ved å ha egne lister i stallen som stallansatte må sjekke regelmessig. God kommunikasjon er stikkord her.

12.1.16

Er fôret oppbevart på en hygienisk og sikker måte?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* § 7 Bygning, rom m.m.:

Det skal være egnet plass for hygienisk forsvarlig oppbevaring av fôr. Fôret må være beskyttet mot skadedyr og fugler, og kraftfôr må være sikret slik at hester ikke kan komme til det.

12.1.17

Er det godt renhold i stallen?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* § 20 Renhold og strø:

Det skal være godt renhold i stallen, og utgjødsling skal skje hver dag. Kravet om daglig utgjødsling gjelder ikke for liggeareal med talle. Strø skal brukes i nødvendig utstrekning for å holde hestene tørre og rene, isolere mot varmetap og beskytte mot utvikling av sår og skader forårsaket av underlaget. Talle skal strøs etter behov.

Det anbefales å tømme stallen minst 1 gang pr. år for å vaske og spyle med høytrykkspylers.

12.1.18

Er hestenes velferd ivaretatt ved driftsformer med utegang og leskur?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* § 25:

Hest skal vennes gradvis til utegang. Hest på utegang skal ha tilgang til liggeplass som gir tilstrekkelig beskyttelse mot vind og nedbør.

Minimumskravet for liggeplass er 3 vindtette vegger og tak. Liggeplassen skal være dekket av halm eller lignende materiale som holder underlaget tørt. Liggeplassen skal være drenert, og vann må ikke kunne renne inn fra områdene rundt. Liggeplassen skal være stor nok til at alle hestene kan ligge samtidig og utformet slik at alle hestene får adgang.

Det skal avsettes særskilt plass for hester som trenger spesielt tilsyn. I den kalde årstiden skal isolert, trekkfritt rom som kan oppvarmes etter behov, være tilgjengelig for slik hest, i rimelig nærhet til de andre hestene.

For å sikre god helse og godt renhold skal grunnen under fôringsplasser og andre belastede områder være hardgjort og drenert. Fôringsplassen skal holdes fri for gjødsel.

Utendørs fôringsplass bør være overbygget med tak hvis fôret blir liggende utover et døgn. Det skal tas hensyn til sammen-setningen i gruppen slik at alle hestene får ete, drikke og hvile i fred.

12.1.19

Er det et godt klima i stallen?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* § 9:

I stall skal temperatur, luftfuktighet og luftstrømmer tilpasses etter hva som er gunstig for hestenes trivsel.

12.1.20

Har stallen førstehjelpsutstyr for hest lett tilgjengelig?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest § 13* Medisiner og førstehjelpsutstyr:

Det skal finnes førstehjelpsutstyr for hest lett tilgjengelig i stallen. Reseptbelagte medisiner skal oppbevares i avlåst skap.

12.1.21

Er det brannslanger eller et tilstrekkelig antall håndslukkeapparater i alle bygninger med hester?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest § 12*:

Det skal være brannslanger eller et tilstrekkelig antall håndslukkeapparater i alle bygninger med hester.

Ved større staller anbefales flere håndslukkeapparater og at de plasseres ved alle innganger til stallen. Dersom stallen har brannslanger må disse sjekkes med jevne mellomrom.

12.1.22

Har stallen brannvarslingsanlegg?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest § 12*:

Driftsbygninger med mer enn 10 hester skal ha brannvarslingsanlegg. Det anbefales å benytte FG-godkjente alarmanlegg.

12.1.23

Er rømningsveier åpne?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest § 12*:

Rømningsveier må ikke sperres og skal være tilgjengelig til bruk til enhver tid. Den utgangen som hestene vanligvis bruker og derfor er vant til, vil i mange tilfelle være den mest effektive rømningsveien. Utgang nummer to må være plassert og utformet slik at den er et reelt alternativ til hovedutgangen.

12.1.24

Gjennomføres det faglig kontroll av elektrisk anlegg minimum hvert 3.år?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest § 12*:

Stalleier eller den ansvarlige for stallanlegget skal sørge for at det gjennomføres faglig kontroll av elektrisk anlegg minimum hvert 3. år. Dette skal kunne dokumenteres skriftlig.

12.1.25 Er det laget en skriftlig risikoanalyse for virksomheten?

En enkel risikovurdering kan gjøres i fire trinn:

1. Finn farekildene
2. Hva kan skje og hvor sannsynlig er det?
3. Hva kan vi gjøre for å hindre det?
4. Tiltak og videre arbeid

Les mer på arbeidstilsynet.no.

12.1.26

Finnes det oppslag på stedet som inneholder rutiner og sikkerhetsregler?

Dette er en viktig del av bransjestandarden. Kunder/deltagere og pårørende må få informasjon om hvilken risiko aktiviteten har. De skal også få en gjennomgang av rutiner og sikkerhetsregler før aktiviteten starter.

Lover og forskrifter

- Forskrift om velferd for hest
- Forskrift om transport av levende dyr
- Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav

12.2 Aktiviteter med hest

Sjekklistepunkter hvor det kreves skriftlig dokumentasjon er markert med oransje bakgrunnsfarge.

12.2.1

Oppfyller hesteholder kompetansekravene som bransjen har satt?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest*:

Hesteholder: Personen som til enhver tid er ansvarlig for hestens føring og stell.

§ 5 Kompetanse

Hesteholder skal ha nødvendig kunnskap om hest. Hesteholder har ansvar for at personell som håndterer og steller hestene, har den nødvendige kompetanse til å gjøre dette på en god måte.

Bransjestandard Hest setter som krav at ansvarlig hesteholder kan dokumentere kompetanse tilsvarende den som kreves for hestefagbrev.

12.2.2

Har ansvarlige for aktiviteten som tilbys nødvendig kompetanse?

Generelle krav

Den som er ansvarlig for virksomheten plikter å ha systemer for å dokumentere at ansatte har nødvendig kompetanse, slik at aktiviteten ikke medfører helseskade for deltakerne. Den som er ansvarlig for virksomheten plikter å se til at deltakerne er skikket for å delta. Deltakernes alder, hestekunnskap, fysikk, helse og praktiske ferdigheter skal vurderes i forhold til den oppgaven som skal utføres.

Spesielle krav

Rideskole: Ridelærere må ha godkjent ridelærerutdanning tilsvarende Ridelærer 1 på Norsk Hestefagskole. Realkompetanse kan godkjennes ved søknad.

Oppdragskjøring: Kusker som tar på seg kjøreoppdrag må ha kuskertifikat. En kjøreleder med kuskertifikat kan på enkelte oppdrag godkjenne at kusker uten sertifikat deltar. Kjørelederen må ha hovedansvaret og vise særlig aktsomhet.

Turridning: Ansvarlig person og guider for tur og fjellridning skal være over 18 år og må kunne dokumentere tilsvarende kompetanse som kreves for hesteholder. Ansvarlig person må ha førstehjelpskurs og gode ferdigheter med kart/kompass og gps. Ansvarlig person skal i tillegg ha minst 3 års erfaring fra slik virksomhet.

Trening av hest: Travtrenere må ha godkjent lisens fra DNT. Galopptrenere må ha godkjent lisens fra Norsk Jockeyklub.

Oppstalling/Utleie av bokser: Ansvarlig hesteholder må kunne dokumentere kompetanse tilsvarende den som kreves for hestefagbrev.

Hest i helsesammenheng

Her finnes det mange forskjellige tilbud og hver enkelt søker må vurderes individuelt. Hest og Helse tilbyr en rekke kurs som har betydning for vurdering av uformell utdanning og realkompetanse.

Ridetilbud for mennesker med ulike funksjonsnedsettelse skal ledes av ridelærer med utdanning tilsvarende ridelærer 1 på Norsk Hestefagskole. Realkompetanse kan godkjennes ved søknad. For tilbud hvor kjøring inngår kreves kuskertifikat.

Terapiridning (ridefysioterapi) er en metode innen fysioterapien. Pasienten må ha henvisning fra lege. Ansvarlig fysioterapeut må ha etterutdanning i terapiridning i Norsk Fysioterapeutforbund. Ridestedet må godkjennes av kommunelege 1.

Assistenter/hjelpere er ofte nødvendig ved terapiridning og ridning tilpasset ryttere med nedsatt funksjon. Assistenter må ha hestefaring og bør være over 18 år. Den ansvarlige ridelærer/ ridefysioterapeut må sørge for at assistentene får opplæring slik at de er skikket for oppgaven, både med hensyn til sikkerhet og leieteknikk.

Hest og Helses kurs i *Tilrettelagt ridning* kan anbefales.

Hesteassistert terapi for personer med spesielle behov må ledes av autorisert helsepersonell i forhold til den aktuelle pasientgruppe, og inneha hestekompetanse minimum hestekunnskapseksamen. Ansvarlig person bør også ha etterutdanning i hesteassistert terapi.

Sosial- eller spesialpedagogisk hesteassistert aktivitet må ledes av autorisert helsepersonell eller pedagog i forhold til den aktuelle brukergruppe, og inneha hestekompetanse minimum hestekunnskapseksamen. Ansvarlig person må ha etterutdanning i sosial- og spesialpedagogisk hesteassistert pedagogikk. Tilbud hvor ridning inngår skal ledes av ridelærer med utdanning tilsvarende ridelærer 1 på Norsk Hestefagskole. Realkompetanse kan godkjennes ved søknad. For tilbud hvor kjøring inngår kreves kuskertifikat.

Hesteassisterte fritidsaktiviteter skal ledes av person med kompetanse tilsvarende hesteholder. Tilbud hvor rideopplæring inngår skal ledes av ridelærer med utdanning tilsvarende ridelærer 1 på Norsk Hestefagskole. Realkompetanse kan godkjennes ved søknad. For tilbud hvor kjøring inngår kreves kuskertifikat.

12.2.3

Brukes sikkerhetsutstyr i henhold til bransjens anbefalinger?

Godkjent hjelm skal brukes ved all ridning, travkjøring og kjøreopplæring. Ridestøvler skal normalt brukes ved ridning. Ved spesielle tilfeller kan egnede sko med hæl brukes, men aldri joggesko eller lignende. Sikkerhetsstigbøyler og utløser for stigbøylerem skal kontrolleres før bruk.

For kjøreaktivitet settes de samme kravene som er beskrevet i kapittel 14 Sertifikat for kusker i næringsoppdrag i boka *Sikker og god hestepraktis*.

12.2.4

Er utstyret som brukes til hestene kvalitetssikret og godt tilpasset hesten?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* § 15 Hestens utstyr:

Utstyr som grime, hodelag, sal, sele, dekken og liknende skal være tilpasset til den enkelte hesten, holdes rent og i god stand, og oppbevares på egnet sted.

Utstyr som ikke er i bruk skal ikke oppbevares sammen med bruksutstyret. Utstyr som er defekt skal merkes eller oppbevares adskilt fra annet utstyr. Kritiske punkter skal sjekkes.

12.2.5

Er hestene godt egnet til bruksområdet?

Her er et utdrag av *forskrift om velferd for hest* § 29 Bruk av hest i hestesenter:

Hest som brukes i hestesenter, må være i normalt godt hold, skikket til det bruk den er bestemt for og minst 4 år gammel. Bruken av hesten skal tilpasses hestens kondisjon, alder og opplæring. Høydrektige hopper og hopper med unge føll skal ikke brukes. Hest som leies eller lånes ut til person som har liten eller ingen erfaring i den aktuelle bruk av hesten, skal ledsages av eller være under tilsyn av hestevant og erfaren person tilknyttet hestesenteret.

Hester som brukes i oppdragskjøring skal være minimum 4 år.

12.2.6

Drives virksomheten i samsvar med relevante regler for produksjon, håndtering og servering av mat?

Alt matsalg som ikke er av privat karakter skal registreres hos Mattilsynet. Matsalg og matservering på messer, festivaler, bondens marked etc. skal registreres. Du melder fra om dette ved hjelp av Mattilsynets skjematjenester. På kortvarige arrangementer som skoleavslutninger og loppemarkeder, eller når idrettslaget selger pølser og kaker i kun noen timer, er det ikke nødvendig å registrere seg hos Mattilsynet. Kontakt Mattilsynet for mer informasjon (mattilsynet.no). Se også *Veileder for sikkerhet ved store arrangement* (dsb.no).

12.2.7

Drives virksomheten i samsvar med relevante regler som gjelder for overnatting?

Det er egne regler som gjelder for midlertidig overnatting. Ta kontakt med kommunen for mer informasjon. Se også *Veileder for sikkerhet ved store arrangement* (dsb.no), og under *Hotell og restaurantvirksomhet* på regelhjelp.no.

12.2.8

Er det laget oppstillingsavtale med alle oppstallører/hesteeiere?

Dette er et krav som *Bransjestandard Hest* setter. Ta kontakt med Norsk Hestesenter dersom du ønsker eksempler på maler.

12.2.9

Er virksomheten medlem av reisegarantifondet (lov om pakkereiser)?

Om virksomheten har arrangement som varer over 24 timer og inneholder to av følgende elementer; transport, innkvartering, andre tjenester som utgjør en vesentlig del av arrangementet, så plikter virksomheten å være medlem av *Reisegarantifondet*. Se rgf.no.

Lover og forskrifter

- Forskrift om velferd for hest

12.3 Aktuelle nettadresser til lover, forskrifter og annet

www.lovdata.no
www.arbeidstilsynet.no
www.dsb.no
www.matmerk.no
www.lhms.no
www.regelhjelp.no
www.landbrukets-brannvernkomite.no
www.mattilsynet.no
www.fgsikring.no (Forsikringsselskapenes godkjennelsesnevnd)
www.nhomatoglandbruk.no
www.nhest.no (Norsk Hestesenter)

MATMERK

Besøksadresse: Tollbugt. 32
Postboks 487 – Sentrum
0105 Oslo
Telefon: 24 14 83 00

ksl@matmerk.no
ksl.no